

Tři roky monitorovacího projektu CES v přírodní rezervaci Baroch

*Three years of the CES monitoring project
in the Baroch nature reserve*

Jiří Česák

Ráby 81, 533 52 Staré Hradiště

Úvod

Od roku 2004 probíhá v naší republice celoevropský monitorovací projekt CES (*Constant Effort Sites*) – kroužkování za konstantního úsilí na stálých místech. V zahraničí tento projekt probíhá od roku 1983 a zahájila ho Velká Británie. Cílem projektu CES je zjistit změny ve velikosti hnízdních populací běžných druhů pěvců. Výsledky jsou využitelné i při sledování změn v reprodukční úspěšnosti populací a roční mortalitě dospělých a mladých ptáků (CEPÁK & ŠKOPEK 2005).

Projekt CES bude probíhat po dobu několika let v měsících květen, červen a červenec. V každém z těchto měsíců musí odchyt proběhnout třikrát v rozmezí přibližně deseti dnů. Celkem je předepsáno devět odchyťových termínů. Odchyty probíhají v ranních hodinách, přičemž doba odchytu je 6 hodin. Musí se chytat každoročně ve stejných termínech, na stejných místech, ve stejnou dobu a do stejného počtu sítí. U odchycených ptáků se kromě standardních údajů (druh, věk, pohlaví) povinně zaznamenává tučnost ptáků a u samic stupeň vyvinutí hnízdní nažiny (<http://www.czechringing.com/ces-jelinek.htm>).

V přírodní rezervaci Baroch (okres Pardubice, 50°05'N 15°46'E, nadmořská výška 230 m) probíhají odchyty ptáků od roku 1990. Projekt CES započal v roce 2004. Odchyty se provádějí v jižní části rybníka ve třech liniích, celkem do 104 metrů sítí. První linie sítí (30 metrů) je umístěna v rákosí při hladině rybníka. Druhá linie (také 30 metrů) je v rákosí nad hlubokou vodou při hladině. Třetí linie má délku 44 metrů a je z poloviny v rákosí a z poloviny v křovínech s řídkým rákosím. Každá linie má nad hlubší vodou vyrobené povalové chodníky v délce přibližně 12 až 15 metrů.

Výsledky a diskuse

Za období tří let se v přírodní rezervaci Baroch při odchytech metodou CES podařilo odchytit 1 448 ptáků v 39 druzích (tab. 1). Nejčastěji kroužkovaným druhem byl rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*) a rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*). Na třetím místě byla sýkora modřinka (*Parus caeruleus*). Nepatrný nárůst v počtu odchycených ptáků bylo možné pozorovat u rákosníka proužkovaného a budníčka menšího. Naopak pokles byl zaznamenán u rákosníka obecného, sýkory modřinky, sýkory koňadry a strnada rákosního. Moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) se v posledních dvou letech nechytal ani jednou.

V roce 2005 bylo odchyceno méně mladých ptáků než v ostatních letech (tab. 1). Stejný trend byl zaznamenán na dalších místech v naší republice

i v Evropě (BÁRTA 2006). Mimo pěvčí druhy se chytli i jeden chrástal vodní (*Rallus aquaticus*) a jeden mladý moták pochop (*Circus aeruginosus*). Bylo získáno 50 kontrolních odchyť v následujících letech po okroužkování (tab. 2). Nejvíce kontrolních odchyť bylo pořízeno u rákosníka obecného a rákosníka proužkovaného.

Tři roky odchyť ptáků metodou CES na přírodní rezervaci Baroch nejsou dostatečně dlouhé, aby se daly dělat nějaké souhrnné závěry, je to jen částečný pohled na avifaunu na této lokalitě. Podrobnější zpracování bude provedeno až po delším odchyťovém období.

Souhrn

Za období tří let bylo v přírodní rezervaci Baroch v Pardubickém kraji při odchytech metodou CES odchyceno 1 448 ptáků v 39 druzích. Nejčastěji kroužkovaným druhem byl rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*). Bylo získáno 50 kontrolních odchyť v následujících letech. Nejčastěji kontrolovaným druhem byl rákosník obecný.

Summary

During the period 2004–2006, 1 448 birds belonging to 39 species were captured during the CES project at Baroch fishpond nature reserve (Pardubice district, 50°05' N 15°46' E, altitude 230 m; 27 ha fishpond almost entirely overgrown by reeds and surrounded by forest and meadow). Fifty birds were recaptured during the following years. The most frequently captured and recaptured bird was the Reed Warbler (Acrocephalus scirpaceus).

Literatura

- BÁRTA F. 2006: Monitorovací projekt CES v CHKO Železné hory. *Panurus*, 15: 109–111.
- CEPÁK J. & ŠKOPEK J. 2005: Projekt CES v České republice 2004. *Zprávy ČSO 60*: 62–65.

ISBN 978-80-86046-95-2

Tab. 1: Přehled odchycených ptáků v přírodní rezervaci Baroch metodou CES v letech 2004–2006.

Tab. 1: List of captured birds during the CES project at Baroch nature reserve in years 2004–2006.

Druh / Species	2004			2005			2006			2004-06	
	+1K	1K	Σ	+1K	1K	Σ	+1K	1K	Σ	Σ	
<i>Circus aeruginosus</i>	-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	
<i>Rallus aquaticus</i>	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	
<i>Hirundo rustica</i>	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	
<i>Motacilla alba</i>	-	2	2	-	-	-	-	-	-	2	
<i>Prunella modularis</i>	1	-	1	1	-	1	-	-	-	2	
<i>Erithacus rubecula</i>	1	9	10	1	4	5	1	-	1	16	
<i>Luscinia svecica c.</i>	-	-	-	2	3	5	2	-	2	7	
<i>Turdus merula</i>	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	
<i>Turdus philomelos</i>	1	1	2	-	-	-	-	-	-	2	
<i>Locustella naevia</i>	1	-	1	3	6	9	-	-	-	10	
<i>L. luscinoides</i>	3	1	4	5	1	6	1	3	4	14	
<i>A. schoenobaenus</i>	31	32	64	42	8	50	39	44	83	196	
<i>A. palustris</i>	12	3	15	8	6	14	9	1	10	39	
<i>A. scirpaceus</i>	107	200	307	127	44	171	96	111	207	685	
<i>A. arundinaceus</i>	6	2	8	7	-	7	2	2	4	19	
<i>Sylvia curruca</i>	1	-	1	-	-	-	1	-	1	2	
<i>Sylvia communis</i>	-	-	-	2	-	2	1	-	1	3	
<i>Sylvia borin</i>	6	7	13	-	1	1	1	-	1	15	
<i>Sylvia atricapilla</i>	5	7	12	8	7	15	3	5	8	35	
<i>Phyll. collybita</i>	19	2	21	11	10	21	10	25	35	77	
<i>Phyll. trochilus</i>	4	1	5	4	1	5	1	2	3	13	
<i>Muscicapa striata</i>	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	
<i>Panurus biarmicus</i>	2	10	12	1	-	1	-	-	-	13	
<i>Aegithalos caudatus</i>	17	15	32	-	-	-	-	1	1	33	
<i>Parus palustris</i>	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	
<i>Parus montanus</i>	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	
<i>Parus ater</i>	1	1	2	-	-	-	-	-	-	2	
<i>Parus caeruleus</i>	24	33	57	14	35	49	4	10	14	120	
<i>Parus major</i>	10	1	11	13	33	46	5	2	7	64	
<i>Sitta europaea</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	
<i>Remiz pendulinus</i>	6	6	12	-	-	-	-	-	-	12	
<i>Oriolus oriolus</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	
<i>Lanius collurio</i>	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	

Tab. 1: pokračování.*Tab. 1: continuation.*

Druh / Species	2004			2005			2006			2004-06	
	+1K	1K	Σ	+1K	1K	Σ	+1K	1K	Σ	Σ	
<i>Garrulus glandarius</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	
<i>Sturnus vulgaris</i>	-	1	1	-	-	-	1	-	1	2	
<i>Fringilla coelebs</i>	-	-	-	1	-	1	1	-	1	2	
<i>C. coccothraustes</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	
<i>Emberiza citrinella</i>	3	-	3	2	-	2	-	-	-	5	
<i>Emb. schoeniclus</i>	17	3	20	9	6	15	8	3	11	46	
Celkem / Total	278	339	617	266	166	432	190	209	399	1448	

Tab. 2: Počet kontrolních odchytů ptáků v letech 2005–2006 kroužkovaných při akci CES na rybníku Baroch v letech 2004–2005.*Tab. 2: Recaptures (2005–2006) of birds ringed during the CES project at Baroch nature reserve in years 2004–2005.*

Druh / Species	2005	2006	Celkem
<i>Prunella modularis</i>	-	1	1
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	5	4	9
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	16	15	31
<i>Phylloscopus collybita</i>	1	-	1
<i>Parus caeruleus</i>	1	2	3
<i>Parus major</i>	1	1	2
<i>Emberiza schoeniclus</i>	1	2	3
Celkem / Total	25	25	50